



EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.9.2016
COM(2016) 593 final

2016/0280 (COD)

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o autorském právu na jednotném digitálním trhu

(Text s významem pro EHP)

{ SWD(2016) 301 final }

{ SWD(2016) 302 final }

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Důvody a cíle návrhu

Vývoj digitálních technologií změnil způsob vytváření, produkce, distribuce a využívání děl a jiných předmětů ochrany. Objevily se nové způsoby užití a rovněž noví aktéři a nové obchodní modely. V digitálním prostředí se zintenzivnila rovněž přeshraniční užití a vznikly nové příležitosti umožňující spotřebitelům přístup k obsahu chráněnému autorským právem. Přestože cíle a zásady stanovené v rámci EU v oblasti autorského práva jsou i nadále platné, je třeba je přizpůsobit těmto novým skutečnostem. Je rovněž nezbytný zásah na úrovni EU, aby se zabránilo roztržičnosti vnitřního trhu. V této souvislosti identifikovala Strategie pro jednotný digitální trh¹, přijatá v květnu 2015, potřebu „[snížit] rozdíly mezi systémy autorských práv v jednotlivých členských státech a umožnit uživatelům v EU širší online přístup k dílům“. Toto sdělení zdůraznilo význam posílení přeshraničního přístupu ke službám poskytujícím obsah chráněný autorským právem, usnadnění nových způsobů využití v oblasti výzkumu a vzdělávání a objasnění úlohy online služeb při distribuci děl a jiných předmětů ochrany. V prosinci 2015 vydala Komise sdělení „Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva.“² Toto sdělení nastínilo cílená opatření a dlouhodobou vizi modernizace pravidel EU v oblasti autorského práva. Tento návrh je jedním z opatření zaměřených na řešení konkrétních problémů uvedených v daném sdělení.

Výjimky a omezení autorského práva a souvisejících práv jsou harmonizovány na úrovni EU. Některé z těchto výjimek jsou zaměřeny na dosažení cílů veřejné politiky, jako je například výzkum nebo vzdělávání. Vzhledem k tomu, že se v poslední době objevily nové typy užití, je však stále nejisté, zda tyto výjimky i nadále umožňují dosahovat spravedlivé rovnováhy mezi právy a zájmy autorů a dalších nositelů práv na jedné straně a uživatelů na straně druhé. Kromě toho zůstávají tyto výjimky stále na vnitrostátní úrovni a není zaručena právní jistota v oblasti přeshraničních užití. Komise v této souvislosti identifikovala tři oblasti zásahu: digitální a přeshraniční užití v oblasti vzdělávání, vytěžování textů a dat v oblasti vědeckého výzkumu a zachování kulturního dědictví. Cílem je zajistit zákonnost některých typů užití v těchto oblastech, a to i v přeshraničním měřítku. Modernizovaný rámec výjimek a omezení poskytne výzkumným pracovníkům jasnější právní prostor, který jim umožní využívat inovativní výzkumné nástroje pro vytěžování textů a dat, učitelům a studentům umožní plně využívat výhod digitálních technologií na všech úrovních vzdělávání, a institucím kulturního dědictví (tj. veřejně přístupným knihovnám či muzeím, archivům nebo institucím pečujícím o filmové nebo zvukové dědictví) poskytne podporu v jejich úsilí o zachování kulturního dědictví, z něhož budou mít v konečném důsledku prospěch občané celé EU.

Navzdory skutečnosti, že digitální technologie by měly usnadnit přeshraniční přístup k dílům a jiným předmětům ochrany, přetrvávají zde i nadále překážky, především v oblasti užití a děl se složitým vypořádáním práv. To je případ institucí kulturního dědictví, které chtějí poskytovat online přístup včetně přístupu přeshraničního ke komerčně nedostupným dílům nacházejícím se v jejich katalozích. V důsledku těchto překážek přicházejí evropští občané o možnost přístupu ke kulturnímu dědictví. Tento návrh řeší tyto problémy zavedením zvláštního mechanismu, který institucím kulturního dědictví usnadní uzavírání licencí na šíření komerčně nedostupných děl. Pokud jde o audiovizuální díla, navzdory rostoucímu významu platform

¹ COM(2015) 192 final.

² COM(2015) 626 final.

video na vyžádání představují audiovizuální díla v EU pouze jednu třetinu děl, která jsou spotřebitelům na těchto platformách k dispozici. Opět platí, že tato nedostatečná dostupnost je částečně důsledkem složitého procesu vypořádání práv. Tento návrh stanoví opatření, jejichž cílem je usnadnit proces udělování licencí a vypořádání práv. To by v konečném důsledku usnadnilo přeshraniční přístup spotřebitelů k obsahu chráněnému autorským právem.

Vývoj digitálních technologií vedl ke vzniku nových obchodních modelů a posílil úlohu internetu jako hlavního trhu pro distribuci obsahu chráněného autorským právem a přístup k němu. V tomto novém rámci se nositelé práv setkávají s obtížemi při snaze získat licenci na svá práva a odměnu za online distribuci svých děl. To by mohlo ohrozit rozvoj evropské tvořivosti a produkce tvůrčího obsahu. Je proto nezbytné zajistit, aby autoři a nositelé práv získávali spravedlivý podíl z hodnoty, která je vytvářena užitím jejich děl a jiných předmětů ochrany. S ohledem na tuto skutečnost stanoví tento návrh opatření, jejichž cílem je zlepšit postavení nositelů práv při vyjednávání a získávání odměny za využívání jejich obsahu online službami umožňujícími přístup k obsahu nahrávanému uživateli. Spravedlivé sdílení hodnoty je nezbytné rovněž pro zajištění udržitelnosti odvětví tiskových publikací. Vydavatelé tisku čelí obtížím při udělování licencí na publikace online a při získávání spravedlivého podílu z hodnoty, kterou vytvářejí. To by mohlo v konečném důsledku ovlivnit přístup občanů k informacím. Tento návrh stanoví nové právo vydavatelů tisku, jehož cílem je usnadnit udělování online licencí na jejich publikace, pokrytí jejich investic a prosazování jejich práv. Řeší také stávající právní nejistotu týkající se možnosti všech vydavatelů získat podíl na odměně za užití děl, na která se vztahuje výjimka. A konečně autoři a výkonní umělci mají často při udělování licencí na svá práva ve smluvních vztazích slabou vyjednávací pozici. Navíc transparentnost příjmů z užití jejich děl nebo výkonů často zůstává omezená. To má v konečném důsledku vliv na odměňování autorů a výkonných umělců. Tento návrh obsahuje opatření, jejichž cílem je zlepšení transparentnosti a dosažení vyváženějších smluvních vztahů mezi autory a výkonnými umělci a subjekty, jimž postupují svá práva. Celkově lze očekávat, že opatření navrhovaná v hlavě IV tohoto návrhu, jejichž cílem je dosáhnout řádně fungujícího trhu v oblasti autorského práva, budou mít ve střednědobém horizontu kladný dopad na vytváření a dostupnost obsahu a na pluralitu médií, což v konečném důsledku prospěje spotřebitelům.

- **Soulad s platnými předpisy v dané oblasti politiky**

Strategie pro jednotný digitální trh předkládá řadu iniciativ s cílem vytvořit vnitřní trh pro digitální obsah a služby. První krok byl proveden v prosinci 2015, kdy Komise přijala návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu³.

Tento návrh si klade za cíl řešit několik cílených opatření uvedených ve sdělení „Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva“. Další opatření uvedená v tomto sdělení jsou zahrnuta v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů⁴, v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Unií a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení⁵, a v návrhu směrnice Evropského

³ COM(2015) 627 final.

⁴ COM(2016) 594 final.

⁵ COM(2016) 595 final.

parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti⁶, které byly přijaty ve stejný den jako tento návrh směrnice.

Tento návrh je v souladu se stávajícím právním rámcem EU v oblasti autorského práva. Tento návrh je založen na směrnici 96/9/ES⁷, směrnici 2001/29/ES⁸, směrnici 2006/115/ES⁹, směrnici 2009/24/ES¹⁰, směrnici 2012/28/EU¹¹ a směrnici 2014/26/EU¹², a doplňuje pravidla, která jsou v nich stanovena. Tyto směrnice stejně jako tento návrh přispívají k fungování vnitřního trhu, zajišťují vysokou úroveň ochrany nositelů práv a usnadňují vypořádání práv.

Tento návrh doplňuje směrnici 2010/13/EU¹³ a návrh¹⁴ na její změnu.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Tento návrh by usnadnil vzdělávání a výzkum, zlepšil šíření evropských kultur a pozitivně ovlivnil kulturní rozmanitost. Tato směrnice je tedy v souladu s články 165, 167 a 179 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Tento návrh navíc přispívá k prosazování zájmů spotřebitelů v souladu s politikou EU v oblasti ochrany spotřebitele a s článkem 169 SFEU tak, že umožňuje širší přístup k obsahu chráněnému autorským právem a jeho užití.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Tento návrh je založen na článku 114 SFEU. Tento článek svěřuje EU pravomoc přijímat opatření, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Vzhledem k tomu, že výjimky a omezení autorského práva a práv s ním souvisejících jsou harmonizovány na úrovni EU, mají členské státy při jejich vytváření nebo úpravách jen omezený manévrovací prostor. Zásah na vnitrostátní úrovni by navíc nebyl dostačující vzhledem k přeshraniční povaze zjištěných problémů. Proto je k dosažení úplné právní jistoty

⁶ COM(2016) 596 final.

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst. L 077, 27.3.1996, s. 20).

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, 22.6.2001, s. 10).

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 376, 27.12.2006, s. 28).

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (Úř. věst. L 111, 5.5.2009, s. 16).

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl (Úř. věst. L 299, 27.10.2012, s. 5).

¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Úř. věst. L 84, 20.3.2014, s. 72).

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) (Úř. věst. L 95, 15.4.2010, s. 1).

¹⁴ COM(2016) 287 final.

v oblasti přeshraničních užití v oblasti výzkumu, vzdělávání a kulturního dědictví nezbytný zásah EU.

Byly již vytvořeny některé vnitrostátní iniciativy s cílem usnadnit šíření komerčně nedostupných děl a přístup k nim. Tyto iniciativy však existují pouze v některých členských státech a jsou použitelné pouze na území daného státu. Z tohoto důvodu je nezbytný zásah EU, který zajistí, aby ve všech členských státech fungovaly mechanismy udělování licencí pro přístup ke komerčně nedostupným dílům a jejich šíření, a který zajistí i jejich přeshraniční účinek. Pokud jde o online využívání audiovizuálních děl, je pro podporu dostupnosti evropských děl na platformách videa na vyžádání v celé EU nutné usnadnit jednání o licenčních dohodách ve všech členských státech.

Online distribuce obsahu chráněného autorským právem je ze své podstaty přeshraniční. Pouze mechanismy, o nichž bylo rozhodnuto na evropské úrovni, by mohly zajistit řádně fungující trh v oblasti distribuce děl a jiných předmětů ochrany a udržitelnost vydavatelského odvětví v kontextu výzev digitálního prostředí. A konečně by autorům a výkonným umělcům měla být ve všech členských státech poskytována vysoká úroveň ochrany, která je stanovena právními předpisy EU. Aby toho bylo možné dosáhnout a zabránit rozdílům mezi členskými státy, je třeba stanovit společný přístup EU k požadavkům na transparentnost a k mechanismům umožňujícím v určitých případech úpravu smluv a rovněž řešení sporů.

- **Proporcionalita**

Návrh stanoví povinné výjimky, které by měly členské státy zavést. Tyto výjimky se zaměřují na klíčové cíle veřejné politiky a užití s přeshraničním rozměrem. Výjimky obsahují rovněž podmínky, které zaručují zachování fungujících trhů a zájmů nositelů práv, a pobídky k tvorbě a investicím. Pokud je to vhodné a zároveň to umožňuje zajistit splnění cílů této směrnice, je zachován prostor pro rozhodování na vnitrostátní úrovni.

Tento návrh požaduje, aby členské státy vytvořily mechanismy, jejichž cílem je usnadnit vypořádání autorského práva a práv s ním souvisejících v oblasti komerčně nedostupných děl a online využívání audiovizuálních děl. Cílem tohoto návrhu je sice zajistit širší přístup k obsahu a jeho šíření, avšak zároveň zachovat práva autorů a jiných nositelů práv. Za tímto účelem bylo zavedeno několik ochranných opatření (např. možnosti tato práva neuplatnit, zachování možností udělování licencí, dobrovolná účast na jednacím fóru). Tento návrh nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení zamýšleného cíle, přičemž ponechává členským státům dostatečný prostor pro rozhodování o konkrétních aspektech těchto mechanismů a neukládá jim neúměrné náklady.

Návrh ukládá povinnosti týkající se některých služeb informační společnosti. Tyto povinnosti jsou však i nadále přiměřené vzhledem k povaze služeb, na něž se vztahují, k významnému dopadu těchto služeb na trh s online obsahem a k velkým objemům obsahu chráněného autorským právem, který tyto služby uchovávají. Zavedení souvisejícího práva pro vydavatele tisku by zvýšilo právní jistotu a jejich vyjednávací pozici, což je sledovaným cílem. Návrh je přiměřený, neboť se vztahuje pouze na tiskové publikace a digitální užití. Kromě toho návrh zpětně neovlivní žádné úkony provedené ani práva nabytá před datem provedení ve vnitrostátním právu. Povinnost transparentnosti obsažená v návrhu je zaměřena pouze na obnovení rovnováhy ve smluvních vztazích mezi tvůrci a jejich smluvními protějšky, přičemž zároveň respektuje smluvní svobodu.

- **Volba nástroje**

Návrh se týká stávajících směrnic a v některých případech je mění. Rovněž tam, kde je to vhodné, a s přihlédnutím k cíli, kterého má být dosaženo, ponechává členským státům manévrovací prostor, přičemž zajišťuje, aby byl splněn cíl fungování vnitřního trhu. Volba směrnice je tedy odpovídající.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex-post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Komise provedla v letech 2013 až 2016 přezkum stávajících pravidel autorských práv s cílem „zajistit, aby autorské právo a praxe v oblasti autorského práva splňovaly v těchto nových souvislostech digitálního světa i nadále svůj účel. Přestože byl tento proces přezkumu¹⁵ zahájen před přijetím agendy Komise pro zlepšování právní úpravy v květnu 2015¹⁶, byl proveden v duchu pokynů pro zlepšování právní úpravy. Proces přezkumu zdůraznil zejména problémy s prováděním některých výjimek a skutečnost, že nemají přeshraniční účinek¹⁷, a poukázal na obtíže při užití obsahu chráněného autorským právem, zejména v digitálním a přeshraničním kontextu, které se objevily v posledních letech.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Komise uspořádala několik veřejných konzultací. Konzultace o přezkumu pravidel EU v oblasti autorského práva, která se uskutečnila ve dnech 5. prosince 2013 až 5. března 2014¹⁸, poskytla Komisi přehled názorů zúčastněných stran na přezkum pravidel EU v oblasti autorského práva včetně názorů na výjimky a omezení a na odměňování autorů a výkonných umělců. Veřejná konzultace, která se uskutečnila ve dnech 24. září 2015 až 6. ledna 2016 a týkala se právního prostředí pro platformy, internetových zprostředkovatelů, dat a cloud computingu a ekonomiky založené na spolupráci¹⁹, získala důkazy a názory všech zúčastněných stran na roli zprostředkovatelů při online distribuci děl a jiných předmětů ochrany. A konečně se ve dnech 23. března 2016 až 15. června 2016 konala veřejná konzultace o úloze vydavatelů v hodnotovém řetězci autorských práv a o výjimce o „panoramatu“. Tato konzultace umožnila shromáždit názory zejména na možné zavedení nového souvisejícího práva pro vydavatele do práva EU.

Kromě toho Komise v letech 2014 až 2016 vedla diskuse s příslušnými zúčastněnými stranami na různá témata, jimiž se návrh zabývá.

¹⁵ COM(2012) 789 final.

¹⁶ COM(2015) 215 final.

¹⁷ To se týká výjimek pro ilustrační účely při vyučování nebo při vědeckém výzkumu (vzhledem k tomu, že se vztahují k vytěžování textů a dat) a pro zvláštní úkony rozmnožování (vzhledem k tomu, že se vztahují k uchovávání).

¹⁸ Zprávy o odpovědích v rámci konzultace jsou k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/docs/contributions/consultation-report_en.pdf.

¹⁹ První výsledky jsou k dispozici na adrese <https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/first-brief-results-public-consultation-regulatory-environment-platforms-online-intermediaries>.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Byly vypracovány právní²⁰ a ekonomické²¹ studie o uplatňování směrnice 2001/29/ES, o ekonomických dopadech úprav některých výjimek a omezení, o právním rámci vytěžování textů a dat a o odměňování autorů a výkonných umělců.

- **Posouzení dopadů**

K tomuto návrhu bylo provedeno posouzení dopadů²². Dne 22. července 2016 vydal Výbor pro kontrolu regulace kladné stanovisko pod podmínkou, že posouzení dopadů bude dále doplněno.²³ Konečné posouzení dopadů zohledňuje připomínky uvedené v tomto stanovisku.

Posouzení dopadů zkoumá základní scénáře, možnosti politiky a jejich dopady u osmi témat seskupených do tří kapitol, konkrétně i) zajištění širšího přístupu k obsahu, ii) přizpůsobení výjimek digitálnímu a přeshraničnímu prostředí a iii) dosažení řádně fungujícího trhu v oblasti autorského práva. U každé z možností politiky byl analyzován dopad na jednotlivé zúčastněné strany; zejména s přihlédnutím k převaze malých a středních podniků ve tvůrčích odvětvích dospěla analýza k závěru, že zavedení zvláštního režimu by nebylo vhodné, neboť by bylo v rozporu s účelem zásahu. Níže jsou stručně nastíněny možnosti politiky pro každé z uvedených témat.

Přístup k audiovizuálním dílům na platformách videa na vyžádání a dostupnost těchto děl: nelegislativní možnost (možnost č. 1), spočívající v uspořádání dialogu se zúčastněnými stranami o problematice udělování licencí, nebyla přijata, protože byla považována za nedostatečnou pro řešení individuálních případů překážek. Zvolená možnost (možnost č. 2) kombinuje uspořádání dialogu se zúčastněnými stranami s povinností členských států zřídit mechanismus vyjednávání.

Komerčně nedostupná díla: možnost č. 1 požadovala, aby členské státy zavedly právní mechanismy s přeshraničním účinkem, které by umožnily uzavírání licenčních dohod na komerčně nedostupné knihy a odborné časopisy, a aby uspořádaly dialog zúčastněných stran na vnitrostátní úrovni s cílem usnadnit provádění tohoto mechanismu. Možnost č. 2 zacházela

²⁰ Studie o uplatňování směrnice 2001/29/ES o autorském právu a právech s ním souvisejících v informační společnosti: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/studies/index_en.htm; studie o právním rámci vytěžování textů a dat: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/1403_study2_en.pdf; studie o právu na zpřístupňování a jeho vztahu k právu na rozmnožování v přeshraničním digitálním vysílání: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/141219-study_en.pdf; studie o odměňování autorů a výkonných umělců za užití jejich děl a záznam jejich výkonů: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-gathers-evidence-remuneration-authors-and-performers-use-their-works-and-fixations>; studie o odměňování autorů knih a odborných časopisů, překladatelů, novinářů a vizuálních umělců za užití jejich děl: [\[hyperlink to be included – publication pending\]](#).

²¹ Studie „Assessing the economic impacts of adapting certain limitations and exceptions to copyright and related rights in the EU) “ („Posouzení ekonomických dopadů na úpravu některých omezení autorského práva a práv s ním souvisejících a výjimek z těchto práv v EU“): http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/131001-study_en.pdf a „Assessing the economic impacts of adapting certain limitations and exceptions to copyright and related rights in the EU – Analysis of specific policy options) “ („Posouzení ekonomických dopadů na úpravu některých omezení autorského práva a práv s ním souvisejících a výjimek z těchto práv v EU – Analýza konkrétních možností politiky“): http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/140623-limitations-economic-impacts-study_en.pdf

²² Add link to IA and Executive Summary.

²³ Add link to RSB opinion.

ještě dále, protože se vztahovala na všechny typy komerčně nedostupných děl. Toto rozšíření bylo považováno za nezbytné pro to, aby bylo pokryto udělování licencí na komerčně nedostupná díla ve všech odvětvích. Z tohoto důvodu byla zvolena možnost č. 2.

Užití děl a jiných předmětů ochrany při digitálních a přeshraničních výukových činnostech: možnost č. 1 spočívala v udělení pokynů členským státům k uplatňování stávající výjimky pro vyučovací účely v digitálním prostředí a v uspořádání dialogu se zúčastněnými stranami. To bylo považováno za nedostatečné pro zajištění právní jistoty, zejména pokud jde o přeshraniční užití. Možnost č. 2 vyžadovala zavedení povinné výjimky s přeshraničním účinkem pro digitální užití. Možnost č. 3 je podobná možnosti č. 2, ale ponechává určitou flexibilitu členským státům, které se mohou rozhodnout, zda tuto výjimku uplatní, v závislosti na dostupnosti licencí. Tato možnost byla považována za nepřiměřenější.

Vytěžování textů a dat: možnost č. 1 spočívala v samoregulačních iniciativách daného odvětví. Jiné možnosti spočívaly v zavedení povinné výjimky pro vytěžování textů a dat. U možnosti č. 2 se tato výjimka vztahovala pouze na užití pro účely nekomerčního vědeckého výzkumu. Možnost č. 3 umožňovala užití pro účely komerčního vědeckého výzkumu, ale omezovala tuto výjimku jen na některé uživatele. Možnost č. 4 zacházela ještě dále, protože uživatele neomezovala. Za nepřiměřenější byla považována možnost č. 3.

Zachování kulturního dědictví: možnost č. 1 spočívala v udělení pokynů členským státům k provádění výjimky týkající se zvláštních úkonů rozmnožování pro účely uchovávání. Tato možnost byla zamítnuta, neboť byla považována za nedostatečnou pro dosažení právní jistoty v této oblasti. Zvolena byla možnost č. 2, která spočívala v povinné výjimce pro účely uchovávání institucemi kulturního dědictví.

Užití obsahu chráněného autorským právem službami informační společnosti, které ukládají velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a umožňují k nim přístup: možnost č. 1 spočívala v uspořádání dialogu se zúčastněnými stranami. Tento přístup byl zamítnut, neboť by měl jen omezený dopad na možnost nositelů práv určovat podmínky užití svých děl a jiných předmětů ochrany. Zvolená možnost (možnost č. 2) jde ještě dále, neboť stanoví povinnost, aby určití poskytovatelé služeb zavedli vhodné technologie, a podporuje uzavírání dohod s nositeli práv.

Práva k publikacím: možnost č. 1 spočívala v uspořádání dialogu se zúčastněnými stranami s cílem najít řešení pro šíření obsahu vydavatelů tisku. Tato možnost byla považována za nedostatečnou pro zajištění právní jistoty v celé EU. Možnost č. 2 spočívala v zavedení souvisejícího práva upravujícího digitální užití tiskových publikací. Možnost č. 3 navíc členským státům, dovoluje stanovit, aby si vydavatelé, na které autor převedl práva nebo jim udělil licenci, nárokovali podíl na odměně za užití, na která se vztahuje výjimka. Upřednostněna byla tato poslední možnost vzhledem k tomu, že řešila všechny relevantní problémy.

Spravedlivá odměna ve smlouvách autorů a výkonných umělců: možnost č. 1 spočívala v poskytnutí doporučení členským státům a uspořádání dialogu zúčastněných stran. Tato možnost byla zamítnuta, protože by nebyla dostatečně účinná. Možnost č. 2 přepokládala zavedení povinností transparentnosti pro smluvní protějšky tvůrců. Možnost č. 3 k tomu navíc navrhovala zavedení mechanismu úprav odměňování a mechanismu řešení sporů. Upřednostněna byla tato možnost vzhledem k tomu, že možnost č. 2 by tvůrcům neposkytla prostředky umožňující povinnost transparentnosti vymáhat.

- **Účelnost a zjednodušování právních předpisů**

V případě užití, na něž se vztahují výjimky, umožní tento návrh vzdělávacím zařízením, výzkumným institucím ve veřejném zájmu a institucím kulturního dědictví snížit transakční náklady. Toto snížení transakčních nákladů nemusí nutně znamenat, že by nositelé práv utrpěli ztrátu příjmů či výnosů z licencí: rozsah a podmínky těchto výjimek zajišťují, aby škody utrpěné nositeli práv byly minimální. Dopad na malé a střední podniky v těchto oblastech (zejména na vydavatele vědeckých a vzdělávacích publikací) a na jejich obchodní modely by proto měl být omezený.

Mechanismy zaměřené na zlepšení postupů udělování licencí pravděpodobně sníží transakční náklady nositelů práv a zvýší jejich příjmy z licencí. Malé a střední podniky v těchto oblastech (producenti, distributoři, nakladatelé atd.) by byly ovlivněny pozitivně. Pozitivně by byly ovlivněny i jiné zúčastněné strany, např. platformy videa na vyžádání. Návrh zahrnuje také několik opatření (povinnost transparentnosti pro protějšky nositelů práv, zavedení nového práva pro vydavatele tisku a povinnost uvalená na některé online služby), která by zlepšila vyjednávací pozici nositelů práv a kontrolu, kterou mají nad využíváním svých děl a jiných předmětů ochrany. Očekává se, že bude mít pozitivní vliv na příjmy nositelů práv.

Návrh obsahuje nové povinnosti týkající se některých online služeb a subjektů, na které autoři a výkonní umělci převádějí svá práva. Tyto povinnosti mohou znamenat dodatečné náklady. Návrh však zajišťuje, aby tyto náklady zůstaly přiměřené a aby se tato povinnost v případě nutnosti na některé aktéry nevztahovala. Povinnost transparentnosti se například nepoužije, pokud jsou administrativní náklady, které z ní vyplývají, nepřiměřené s ohledem na vytvořené příjmy. Pokud jde o povinnost uvalenou na online služby, vztahuje se pouze na služby informační společnosti, jež ukládají velké množství obsahu chráněného autorským právem, který je nahráván jejich uživateli, a umožňují k němu přístup.

Tento návrh předpokládá povinnost členských států zavést mechanismy vyjednávání a řešení sporů. To pro členské státy znamená náklady na zajištění souladu. Ve většině případů by však mohly využít stávající struktury, což by tyto náklady omezilo. Výjimka pro vyučovací účely může pro členské státy znamenat rovněž určité náklady v souvislosti s opatřeními k zajištění dostupnosti a viditelnosti licencí pro vzdělávací zařízení.

Byl pečlivě prozkoumán vývoj nových technologií. Tento návrh obsahuje několik výjimek, jejichž cílem je usnadnit využívání obsahu chráněného autorským právem prostřednictvím nových technologií. Obsahuje rovněž opatření usnadňující přístup k obsahu, mimo jiné prostřednictvím digitálních sítí. A konečně zajišťuje vyváženou vyjednávací pozici všech aktérů v digitálním prostředí.

- **Základní práva**

Díky zlepšení vyjednávací pozice autorů a výkonných umělců a kontroly, kterou mají nositelé práv nad využíváním svého obsahu chráněného autorským právem, bude mít tento návrh pozitivní dopad na autorské právo jakožto právo na vlastnictví chráněné v souladu s článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Tento pozitivní dopad bude posílen opatřeními ke zlepšení postupů udělování licencí a v konečném důsledku i zvýšení příjmů nositelů práv. Nové výjimky, které do určité míry omezují monopolní postavení nositelů práv, jsou odůvodněny jinými cíli veřejného zájmu. Je pravděpodobné, že tyto výjimky budou mít pozitivní dopad na právo na vzdělání a na kulturní rozmanitost. A konečně dopad této směrnice na svobodu podnikání a na svobodu projevu a informací, které jsou uvedeny

v člancích 16 a 11 Listiny, je jen omezený vzhledem k zavedeným zmírňujícím opatřením a vyváženému přístupu k povinnostem uloženým příslušným zúčastněným stranám.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh nemá žádný dopad na rozpočet Evropské unie.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Komise provede v souladu s článkem 22 přezkum směrnice nejdříve [pět] let ode dne jejího [provedení ve vnitrostátním právu].

- **Informativní dokumenty**

V souladu s 48. bodem odůvodnění tohoto návrhu uvědomí členské státy Komisi o svých prováděcích opatřeních včetně informativních dokumentů. To je nezbytné vzhledem ke složitosti pravidel stanovených v návrhu a k důležitosti zachování harmonizovaného přístupu k pravidlům platným pro digitální a přeshraniční prostředí.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Hlava první obsahuje obecná ustanovení, která i) specifikují předmět a oblast působnosti směrnice a ii) uvádějí definice, které bude nutno v Unii vykládat jednotným způsobem.

Hlava druhá se týká opatření k přizpůsobení výjimek a omezení digitálnímu a přeshraničnímu prostředí. Tato hlava obsahuje tři články, které vyžadují, aby členské státy stanovily povinné výjimky nebo omezení umožňující i) vytěžování textů a dat prováděné výzkumnými organizacemi pro účely vědeckého výzkumu (článek 3); ii) digitální užití děl a jiných předmětů ochrany výhradně pro ilustrační účel při vyučování (článek 4) a iii) to, aby instituce kulturního dědictví pořizovaly kopie děl a jiných předmětů ochrany, které se trvale nacházejí v jejich sbírkách, v rozsahu nezbytném pro jejich uchování (článek 5). Článek 6 obsahuje společná ustanovení hlavy o výjimkách a omezeních.

Hlava třetí obsahuje opatření ke zkvalitnění postupů udělování licencí a zajišťování širšího přístupu k obsahu. Článek 7 požaduje, aby členské státy zavedly právní mechanismus usnadňující uzavírání licenčních dohod na komerčně nedostupná díla a jiné předměty ochrany. Článek 8 zaručuje přeshraniční účinek těchto licenčních dohod. Článek 9 požaduje, aby členské státy zahájily dialog se zúčastněnými stranami o otázkách týkajících se článků 7 a 8. Článek 10 ukládá členským státům povinnost zavést mechanismus vyjednávání, který má usnadnit jednání o online využívání audiovizuálních děl.

Hlava čtvrtá se týká opatření k dosažení řádně fungujícího trhu v oblasti autorského práva. Článek 11 a čl. 12 bod i) rozšiřují práva stanovená v článku 2 a v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES i na vydavatele tiskových publikací, pokud jde o digitální užití jejich publikací, a bod ii) stanoví, že členské státy mohou poskytnout všem vydavatelům možnost požadovat podíl na odměně za užití, na která se vztahuje výjimka. Článek 13 ukládá povinnost poskytovatelům služeb informační společnosti, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli, přijímat vhodná a přiměřená opatření, jejichž

cílem je zajistit fungování dohod uzavřených s nositeli práv a zabránit tomu, aby byl prostřednictvím jejich služeb dostupný obsah identifikovaný nositeli práv ve spolupráci s poskytovateli služeb. Článek 14 požaduje, aby členské státy stanovily povinnosti transparentnosti ve prospěch autorů a výkonných umělců. Článek 15 ukládá členským státům povinnost vytvořit pro potřeby povinnosti stanovené v článku 14 mechanismus smluvních úprav. Článek 16 ukládá členským státům povinnost zřídit mechanismus řešení sporů vyplývajících z použití článků 14 a 15.

Hlava pátá obsahuje závěrečná ustanovení týkající se změn jiných směrnic, časové působnosti, přechodných ustanovení, ochrany osobních údajů, provedení ve vnitrostátním právu, přezkumu a vstupu v platnost.

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY**o autorském právu na jednotném digitálním trhu**

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 114 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru²⁴,s ohledem na stanovisko Výboru regionů²⁵,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Smlouva stanoví vytvoření vnitřního trhu a zavedení systému zajišťujícího, aby hospodářská soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována. K dosažení těchto cílů by měla dále přispět harmonizace právních předpisů členských států týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících.
- (2) Směrnice, které byly přijaty v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících, zajišťují vysokou úroveň ochrany nositelů práv a vytvářejí rámec, v němž může probíhat využívání děl a jiných předmětů ochrany. Tento harmonizovaný právní rámec přispívá k dobrému fungování vnitřního trhu; stimuluje inovace, tvořivost, investice a produkci nového obsahu, a to i v digitálním prostředí. Ochrana poskytovaná tímto právním rámcem rovněž přispívá k dosažení cíle Unie, kterým je respektování a podpora kulturní rozmanitosti, a zároveň zdůrazňuje společné evropské kulturní dědictví. Ustanovení čl. 167 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie požaduje, aby Unie ve své činnosti přihlížela ke kulturním hlediskům.
- (3) Rychlý vývoj technologií i nadále mění způsob, jakým jsou vytvářena, produkována, distribuována a využívána díla a jiné předměty ochrany. Průběžně se objevují nové obchodní modely a noví aktéři. Cíle a zásady stanovené rámcem Unie v oblasti autorského práva jsou i nadále platné. Stále však přetrvává právní nejistota nositelů práv

²⁴ Úř. věst. C , , s. .²⁵ Úř. věst. C , , s. .

i uživatelů, pokud jde o některá užití děl a jiných předmětů ochrany v digitálním prostředí, včetně užití přeshraničních. Jak je uvedeno ve sdělení Komise nazvaném „Směřování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva“, ²⁶ je třeba stávající rámec Unie v oblasti autorského práva v některých oblastech upravit a doplnit. Tato směrnice stanoví pravidla umožňující přizpůsobit některé výjimky a omezení digitálnímu a přeshraničnímu prostředí, a rovněž opatření, která mají usnadnit některé postupy udělování licencí týkající se šíření komerčně nedostupných děl a online dostupnosti audiovizuálních děl na platformách videa na vyžádání s cílem zajistit širší přístup k obsahu. Aby bylo možné dosáhnout řádně fungujícího tržního prostředí pro autorské právo, měla by existovat rovněž pravidla upravující práva k publikacím, používání děl a jiných předmětů ochrany poskytovateli online služeb, kteří ukládají obsah nahrávaný uživateli a umožňují k němu přístup, a transparentnost smluv autorů a výkonných umělců.

- (4) Tato směrnice vychází z pravidel stanovených ve směrnicích, jež jsou v této oblasti aktuálně platné, zejména ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES²⁷, ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES²⁸, ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES²⁹, ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES³⁰, ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU³¹ a ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU³², a doplňuje je.
- (5) V oblasti výzkumu, vzdělávání a zachování kulturního dědictví umožňují digitální technologie nové typy užití, které nejsou jednoznačně upraveny stávajícími pravidly Unie o výjimkách a omezeních. Volitelná povaha výjimek a omezení stanovených ve směrnicích 2001/29/ES, 96/9/ES a 2009/24/ES v těchto oblastech může mít navíc negativní dopad na fungování vnitřního trhu. To má zvláštní význam v případě přeshraničních užití, která v digitálním prostředí nabývají stále více na důležitosti. Proto by měly být stávající výjimky a omezení v právních předpisech Unie, které mají význam pro vědecký výzkum, výuku a zachování kulturního dědictví, ve světle těchto nových způsobů užití přehodnoceny. Je třeba zavést povinné výjimky nebo omezení pro využívání technologií vytěžování textů a dat v oblasti vědeckého výzkumu, pro ilustrační účel při vyučování v digitálním prostředí a pro zachování kulturního dědictví. Na užití, na která se výjimky nebo omezení stanovené touto směrnicí nevztahují, by se měly i nadále vztahovat výjimky a omezení stanovené v právních předpisech Unie. Směrnice 96/9/ES a 2001/29/ES by měly být přizpůsobeny.

²⁶ COM(2015) 626 final.

²⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst. L 77, 27.3.1996, s. 20).

²⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, 22.6.2001, s. 10).

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 376, 27.12.2006, s. 28).

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (Úř. věst. L 111, 5.5.2009, s. 16).

³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl (Úř. věst. L 299, 27.10.2012, s. 5).

³² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Úř. věst. L 84, 20.3.2014, s. 72).

- (6) Výjimky a omezení stanovené touto směrnicí usilují o dosažení spravedlivé rovnováhy mezi právy a zájmy autorů a dalších nositelů práv na jedné straně a uživatelů na straně druhé. Lze je uplatnit pouze v některých zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem využívání děl nebo jiných předmětů ochrany a jimiž nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositelů práv.
- (7) Ochrana technologických prostředků stanovená ve směrnici 2001/29/ES má i nadále zásadní význam pro zajištění ochrany a účinného výkonu práv přiznávaných autorům a dalším nositelům práv podle právních předpisů Unie. Tato ochrana by měla být zachována a zároveň je nutno zajistit, aby využívání technologických prostředků nebránilo uplatňování výjimek a omezení stanovených touto směrnicí, které mají v online prostředí zvláštní význam. Nositelé práv by měli mít možnost to zajistit prostřednictvím dobrovolných opatření. Měli by mít i nadále možnost volit formát a způsoby, jak poskytovat uživatelům výjimek a omezení stanovených touto směrnicí prostředky pro jejich využívání za předpokladu, že tyto prostředky jsou vhodné. Pokud nejsou taková dobrovolná opatření přijata, měly by členské státy přijmout vhodná opatření v souladu s čl. 6 odst. 4 prvním pododstavcem směrnice 2001/29/ES.
- (8) Nové technologie umožňují provádět automatizovanou výpočetní analýzu informací v digitální podobě, například textu, zvuků, obrazů nebo dat, obecně nazývanou vytěžování textů a dat. Tyto technologie umožňují výzkumným pracovníkům zpracovávat velké množství informací za účelem získávání nových poznatků a objevování nových trendů. Ačkoliv technologie vytěžování textů a dat jsou rozšířeny v celé digitální ekonomice, je všeobecně uznáváno, že vytěžování textů a dat může mít přínos zejména pro výzkumnou obec, a tím podpořit inovace. V Evropské unii se však výzkumné organizace, jako jsou univerzity a výzkumné ústavy, potýkají s právní nejistotou, pokud jde o rozsah, v němž mohou vytěžování textů a dat z obsahu provádět. V některých případech může vytěžování textů a dat zahrnovat úkony chráněné autorským právem a/nebo zvláštním právem na ochranu databází, zejména rozmnožování děl nebo jiných předmětů ochrany a/nebo vytěžování obsahu databáze. V případech, na které se nevztahuje výjimka nebo omezení, by bylo od nositelů práv vyžadováno k provádění těchto úkonů povolení. Vytěžování textů a dat lze provádět rovněž ve vztahu k pouhým skutečnostem nebo údajům, které nejsou chráněny autorským právem, a v takových případech by žádné povolení vyžadováno nebylo.
- (9) Právní předpisy Unie již nyní stanoví určité výjimky a omezení zahrnující užití pro účely vědeckého výzkumu, které se mohou vztahovat na úkony vytěžování textů a dat. Tyto výjimky a omezení jsou však dobrovolné a ne zcela uzpůsobené využívání technologií ve vědeckém výzkumu. Navíc v případech, kdy mají výzkumní pracovníci zákonný přístup k obsahu, například na základě předplatného publikací nebo licencí na otevřený přístup, mohou podmínky těchto licencí vytěžování textů a dat vylučovat. Jelikož se výzkum stále častěji provádí za pomoci digitálních technologií, existuje riziko, že konkurenceschopné postavení Unie jako výzkumného prostoru utrpí, pokud-li v oblasti vytěžování textů a dat podniknuty kroky k řešení právní nejistoty.
- (10) Tuto právní nejistotu je třeba řešit stanovením povinné výjimky z práva na rozmnožování a rovněž z práva zakázat vytěžování databáze. Touto novou výjimkou by neměla být dotčena stávající povinná výjimka pro dočasné úkony rozmnožení, stanovené v čl. 5 odst. 1 směrnice 2001/29, která by se měla i nadále vztahovat na techniky vytěžování textů a dat, jež nezahrnují pořizování kopií nad rámec této výjimky.

Výzkumné organizace by měly tuto výjimku využívat rovněž v případě, kdy se zapojí do partnerství veřejného a soukromého sektoru.

- (11) Výzkumné organizace v celé Unii zahrnují širokou škálu subjektů, jejichž primárním cílem je provádět vědecký výzkum, případně tak činit společně s poskytováním vzdělávacích služeb. Vzhledem k různorodosti těchto subjektů je důležité shodnout se na jednotném výkladu uživatelů výjimky. Navzdory různým právním formám a strukturám mají výzkumné organizace v jednotlivých členských státech zpravidla společně to, že působí buď na neziskové bázi, nebo v souvislosti s posláním ve veřejném zájmu uznávaným daným státem. Takové poslání ve veřejném zájmu může být zohledněno například prostřednictvím veřejných prostředků nebo prostřednictvím ustanovení ve vnitrostátních právních předpisech nebo veřejných zakázkách. Zároveň by pro účely této směrnice neměly být za výzkumné organizace považovány organizace pod rozhodujícím vlivem obchodních podniků, které nad nimi vykonávají kontrolu skrze postavení ve struktuře, například jednájí-li jako jejich akcionáři nebo členové, což může mít za následek přednostní přístup k výsledkům výzkumu.
- (12) Vzhledem k potenciálně vysokému počtu žádostí o přístup k jejich dílům nebo jiným předmětům ochrany a o stažení těchto děl nebo jiných předmětů ochrany by nositelé práv měli mít možnost uplatňovat opatření v případě, že existuje riziko ohrožení bezpečnosti a integrity systému nebo databází, v nichž jsou tato díla nebo jiné předměty ochrany uloženy. Tato opatření by neměla jít nad rámec toho, co je nezbytné k dosažení cíle spočívajícího v zajištění bezpečnosti a integrity systému, a neměla by narušit účinné uplatňování výjimky.
- (13) Není potřeba poskytovat nositelům práv náhradu za užití v rámci výjimky pro vytěžování textů a dat zavedené touto směrnicí, neboť vzhledem k povaze a rozsahu této výjimky by měla být utrpěná škoda minimální.
- (14) Ustanovení čl. 5 odst. 3 písm. a) směrnice 2001/29/ES umožňuje členským státům zavést výjimku nebo omezení práva na rozmnožování, sdělování veřejnosti a zpřístupňování veřejnosti výhradně (mimo jiné) pro ilustrační účel při vyučování. Navíc čl. 6 odst. 2 písm. b) a čl. 9 písm. b) směrnice 96/9/ES povoluje užívání databáze a vytěžování nebo zužitkování podstatné části jejího obsahu pro účely názorného vyučování. Rozsah těchto výjimek nebo omezení ve vztahu k digitálním užitím je nejasný. Kromě toho je nejasné rovněž to, zda by se tyto výjimky nebo omezení použily v případě, kdy by vyučování bylo poskytováno online, tedy dálkově. Stávající rámec navíc nestanoví přeshraniční účinek. Tato situace může brzdit rozvoj digitálně podporovaných výukových činností a dálkového vzdělávání. Proto je zavedení nové povinné výjimky či omezení nezbytné pro zajištění plné právní jistoty vzdělávacích zařízení při užívání děl nebo jiných předmětů ochrany pro digitální výukové činnosti, včetně činností probíhajících online a přeshraničně.
- (15) Zatímco dálkové vzdělávání a přeshraniční vzdělávací programy jsou většinou vyvíjeny na vysokoškolské úrovni, digitální nástroje a zdroje jsou stále častěji využívány na všech úrovních vzdělávání, zejména s cílem zlepšit a obohatit studijní zkušenosti. Výjimka nebo omezení stanovené touto směrnicí by proto mělo být přínosem pro všechna vzdělávací zařízení základního, středního, odborného i vysokého školství v rozsahu, v jakém poskytují svou vzdělávací činnost za nekomerčním účelem. Organizační struktura a způsoby financování vzdělávacího zařízení nejsou rozhodujícími faktory pro určení nekomerční povahy dané činnosti.

- (16) Výjimka nebo omezení by se měla vztahovat na digitální užití děl a jiných předmětů ochrany, jako je užití částí nebo úryvků děl k podpoře, obohacení nebo doplnění výuky, včetně souvisejících vzdělávacích činností. Užití děl nebo jiných předmětů ochrany v rámci této výjimky nebo omezení by mělo probíhat pouze v souvislosti s výukovými a vzdělávacími činnostmi prováděnými pod záštitou vzdělávacích zařízení, a to i v průběhu zkoušek, a být omezeno na to, co je pro účely takovýchto činností nezbytné. Výjimka nebo omezení by se měla vztahovat jak na užití prostřednictvím digitálních prostředků ve třídě, tak na online užití přes zabezpečenou elektronickou síť vzdělávacího zařízení, k níž by měl být chráněný přístup, zejména pomocí postupů ověřování. Výjimka nebo omezení by měla být chápána tak, že zahrnuje zvláštní potřeby v oblasti přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením v souvislosti s ilustračním účelem při vyučování.
- (17) V řadě členských států jsou zavedena různá opatření založená na provádění výjimky stanovené ve směrnici 2001/29/ES nebo na licenčních dohodách upravujících další užití s cílem usnadnit užití děl a jiných předmětů ochrany ke vzdělávacím účelům. Tato opatření byla zpravidla vyvinuta s přihlédnutím k potřebám vzdělávacích zařízení a k různým úrovním vzdělávání. Ačkoli je nezbytné harmonizovat rozsah nové povinné výjimky nebo omezení ve vztahu k digitálním užitím a přeshraničním výukovým činnostem, mohou se způsoby provádění v jednotlivých členských státech lišit, pokud nebudou účinné uplatňování výjimky či omezení nebo přeshraniční užití omezovat. To by mělo umožnit členským státům, aby vycházely ze stávajících opatření dohodnutých na vnitrostátní úrovni. Členské státy by mohly zejména rozhodnout, že uplatnění výjimky nebo omezení zcela nebo částečně podmíní dostupností příslušných licencí, které by se vztahovaly minimálně na stejná užití jako ta, jež jsou povolena v rámci výjimky. Tento mechanismus by například umožnil upřednostňovat licence na materiály, které jsou primárně určeny pro vzdělávací trh. Aby se předešlo tomu, že tento mechanismus bude pro vzdělávací zařízení znamenat právní nejistotu či administrativní zátěž, měly by členské státy, které tento přístup zvolí, přijmout konkrétní opatření, která zajistí, aby režimy udělování licencí umožňujících digitální užití děl nebo jiných předmětů ochrany pro ilustrační účel při vyučování byly snadno dostupné a aby vzdělávací zařízení byly o existenci těchto režimů udělování licencí informovány.
- (18) K úkonu uchování může být zapotřebí rozmnožení díla nebo jiného předmětu ochrany ve sbírce instituce kulturního dědictví, a v důsledku toho i povolení příslušných nositelů práv. Instituce kulturního dědictví se podílejí na uchovávání svých sbírek pro budoucí generace. Digitální technologie nabízejí nové způsoby, jak zachovat dědictví obsažené v těchto sbírkách, ale přinášejí i nové výzvy. S ohledem na tyto nové výzvy je třeba přizpůsobit stávající právní rámec stanovením povinné výjimky z práva na rozmnožování, která tyto úkony uchování umožní.
- (19) Rozdílné přístupy členských států k úkonům uchování prováděným institucemi kulturního dědictví brání v přeshraniční spolupráci a ve sdílení prostředků umožňujících uchování institucemi kulturního dědictví na vnitřním trhu, což vede k neefektivnímu využívání zdrojů.
- (20) Členské státy by proto měly mít povinnost stanovit výjimku umožňující institucím kulturního dědictví rozmnožovat díla a jiné předměty ochrany, jež se trvale nacházejí v jejich sbírkách, pro účely uchování, například s cílem řešit technologické zastarávání nebo degradaci původních nosičů. Tato výjimka by měla umožňovat zhotovení kopií pomocí vhodného nástroje, prostředku nebo technologie uchovávání v požadovaném

množství a kdykoli v průběhu životnosti díla nebo jiného předmětu ochrany, avšak pouze v rozsahu nezbytném pro vytvoření kopie za účelem uchování.

- (21) Pro účely této směrnice by se mělo mít za to, že díla a jiné předměty ochrany se trvale nacházejí ve sbírce instituce kulturního dědictví, pokud tato instituce kulturního dědictví vlastní jejich kopie nebo je má v trvalém držení, například v důsledku převodu vlastnictví nebo licenčních dohod.
- (22) Instituce kulturního dědictví by měly mít k dispozici jednoznačný rámec pro digitalizaci a šíření komerčně nedostupných děl nebo jiných předmětů ochrany, a to i přes hranice. Ze zvláštního charakteru sbírek komerčně nedostupných děl však vyplývá, že získání předchozího souhlasu jednotlivých nositelů práv může být velmi obtížné. Může tomu tak být například v důsledku stáří těchto děl nebo jiných předmětů ochrany, jejich omezené obchodní hodnoty nebo skutečnosti, že nikdy nebyly určeny pro obchodní využití. Je proto nezbytné stanovit opatření, která usnadní udělování licencí na práva ke komerčně nedostupným dílům, která se nacházejí ve sbírkách institucí kulturního dědictví, a tak umožnit uzavírání dohod s přeshraničním účinkem na vnitřním trhu.
- (23) Členské státy by měly mít v rámci stanoveném touto směrnicí možnost zvolit si v souladu se svými právními tradicemi, postupy nebo okolnostmi konkrétní typ mechanismu umožňujícího rozšířit licence na komerčně nedostupná díla i na práva nositelů práv, kteří nejsou zastoupeni organizací kolektivní správy. Tyto mechanismy mohou zahrnovat udělování rozšířených kolektivních licencí a právní domněnky zastoupení.
- (24) Pro účely těchto mechanismů udělování licencí je důležitý přísný a řádně fungující systém kolektivní správy. Tento systém zahrnuje zejména pravidla řádné správy, transparentnosti a podávání zpráv, jakož i to, že budou pravidelně, s náležitou péčí a přesně rozdělovány a vypláceny částky příslušející nositelům práv, jak je stanoveno ve směrnici 2014/26/EU. Všichni nositelé práv by měli mít k dispozici další vhodná ochranná opatření a zároveň by měli mít možnost uplatnění těchto mechanismů na svá díla nebo jiné předměty ochrany vyloučit. Podmínky spojené s těmito mechanismy by neměly mít vliv na jejich praktický význam pro instituce kulturního dědictví.
- (25) Vzhledem k rozmanitosti děl a jiných předmětů ochrany ve sbírkách institucí kulturního dědictví je důležité, aby byly mechanismy udělování licencí zavedené touto směrnicí dostupné a aby bylo možné je v praxi uplatňovat na různé typy děl a jiných předmětů ochrany včetně fotografií, zvukových záznamů a audiovizuálních děl. Aby bylo možné zohlednit zvláštnosti různých kategorií děl a jiných předmětů ochrany, pokud jde o režimy zveřejňování a distribuce, a usnadnit použitelnost těchto mechanismů, může být nezbytné, aby členské státy stanovily pro praktické uplatňování těchto mechanismů udělování licencí konkrétní požadavky a postupy. Je vhodné, aby členské státy tato rozhodnutí konzultovaly s nositeli práv, s uživateli i s organizacemi kolektivní správy.
- (26) Z důvodu mezinárodní zdvořilosti by se mechanismy udělování licencí na digitalizaci a šíření komerčně nedostupných děl stanovené touto směrnicí neměly vztahovat na díla nebo jiné předměty ochrany, které byly poprvé vydány, nebo nebyly-li vydány, které byly poprvé odvysílány ve třetí zemi, nebo v případě kinematografických či audiovizuálních děl na díla, jejichž producent má sídlo nebo obvyklé bydliště ve třetí zemi. Tyto mechanismy by se rovněž neměly vztahovat na díla nebo jiné předměty ochrany státních příslušníků třetích zemí, vyjma případů, kdy jsou poprvé vydány, nebo

nebyly-li vydány, které byly poprvé odvysílány na území členského státu, nebo v případě kinematografických či audiovizuálních děl na díla, jejichž producent má sídlo nebo obvyklé bydliště v členském státě.

- (27) Vzhledem k tomu, že projekty masové digitalizace mohou od institucí kulturního dědictví vyžadovat významné investice, neměly by jim žádné licence udělené na základě mechanismů stanovených touto směrnicí bránit ve vytváření přiměřených příjmů, které jim umožní pokrýt náklady na tuto licenci a náklady na digitalizaci a šíření děl a jiných předmětů ochrany, na které se tato licence vztahuje.
- (28) Informacím o budoucím a stávajícím užívání komerčně nedostupných děl a jiných předmětů ochrany institucemi kulturního dědictví na základě mechanismů udělování licencí stanovených touto směrnicí a o opatřeních zavedených pro všechny nositele práv s cílem vyloučit uplatňování licencí na jejich díla nebo jiné předměty ochrany by se mělo dostat náležité publicity. To je důležité zejména v případě, že k užitím dochází přeshraničně na vnitřním trhu. Je proto vhodné stanovit vytvoření jednotného veřejně přístupného internetového portálu Unie s cílem zpřístupnit tyto informace veřejnosti po přiměřeně dlouhou dobu před tím, než k přeshraničnímu užití dojde. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 386/2012³³ je některými úkoly a činnostmi pověřen Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví; tyto úkoly a činnosti jsou financovány s využitím jeho vlastních rozpočtových prostředků a jejich cílem je usnadňovat a podporovat činnost vnitrostátních orgánů, soukromého sektoru a orgánů Unie v boji proti porušování práv duševního vlastnictví, včetně předcházení tomuto porušování. Je proto vhodné svěřit zřízení a spravování evropského portálu, který tyto informace zpřístupní, uvedenému úřadu.
- (29) Služby na vyžádání mohou sehrát rozhodující úlohu při šíření evropských děl v celé Evropské unii. Dohody o online využívání těchto děl však mohou narážet na problémy spojené s udělováním licencí na práva. Tyto problémy mohou nastat například v případě, že nositel práv pro dané území nemá o online využívání díla zájem, nebo pokud existují problémy v souvislosti s časovými okny využívání.
- (30) Aby tato směrnice usnadnila udělování licencí na práva k audiovizuálním dílům platformám videa na vyžádání, ukládá členským státům povinnost zřídit mechanismus vyjednávání umožňující stranám, které si přejí uzavřít dohodu, využít pomoci nestranného orgánu. Tento orgán by se měl s těmito stranami setkat a pomoci jim při vyjednávání tím, že jim poskytne odborné externí poradenství. V této souvislosti by členské státy měly rozhodnout o podmínkách fungování mechanismu vyjednávání včetně načasování a trvání pomoci při vyjednávání a úhrady nákladů. Členské státy by měly zajistit, aby administrativní a finanční zátěž byla i nadále přiměřená, a zaručovala tak účinnost fóra pro vyjednávání.
- (31) Zásadním předpokladem pro zajištění kvalitní žurnalistiky a přístupu občanů k informacím je svobodný a pluralitní tisk. Ten zásadním způsobem přispívá k veřejné diskusi a řádnému fungování demokratické společnosti. Při přechodu od tištěných k digitálním médiím čelí vydavatelé tiskových publikací problémům v souvislosti s

³³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 386/2012 ze dne 19. dubna 2012, kterým se Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (ochranné známky a průmyslové vzory) svěřují úkoly související s prosazováním práv duševního vlastnictví, včetně sdružování zástupců veřejného a soukromého sektoru v podobě Evropského střediska pro sledování porušování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. L 129, 16.5.2012, s. 1).

udělováním licencí na online užití jejich publikací a s návratností investic. Pokud nejsou vydavatelé tiskových publikací uznáni jako nositelé práv, je udělování licencí a jejich prosazování v digitálním prostředí často složité a neefektivní.

- (32) Je třeba uznávat a dále podporovat organizační a finanční příspěvek vydavatelů k výrobě tiskových publikací, aby byla zajištěna udržitelnost vydavatelského odvětví. Je proto nezbytné zajistit na úrovni Unie harmonizovanou právní ochranu tiskových publikací v souvislosti s jejich digitálním užitím. Tato ochrana by měla být účinně zaručena tím, že se do právních předpisů Unie zavedou na rozmnožování tiskových publikací a jejich zpřístupňování veřejnosti v souvislosti s digitálním užitím práva související s autorským právem.
- (33) Pro účely této směrnice je třeba definovat pojem tiskové publikace tak, aby zahrnoval pouze novinářské publikace zveřejněné poskytovatelem služeb, které jsou periodicky nebo pravidelně aktualizovány v jakýchkoli médiích, za účelem informování nebo zábavy. Tyto publikace by zahrnovaly například deníky, týdenní nebo měsíční časopisy s obecnou nebo speciální tematikou a zpravodajské internetové stránky. Na periodické publikace vydávané pro vědecké či akademické účely, jako jsou například odborné časopisy, by se ochrana tiskových publikací podle této směrnice vztahovat neměla. Tato ochrana se nevztahuje na úkony vkládání hypertextových odkazů, které nepředstavují sdělování veřejnosti.
- (34) Práva udělená vydavatelům tiskových publikací podle této směrnice by měla mít stejný rozsah jako práva na rozmnožování a zpřístupňování veřejnosti stanovená ve směrnici 2001/29/ES, pokud jde o digitální užití. Měla by rovněž podléhat stejným ustanovením o výjimkách a omezeních, která se vztahují na práva vymezená ve směrnici 2001/29/ES, včetně výjimky týkající se citátů pro takové účely, jako je kritika nebo recenze, stanovené v čl. 5 odst. 3 písm. d) uvedené směrnice.
- (35) Ochranou poskytnutou vydavatelům tiskových publikací podle této směrnice by neměla být dotčena práva autorů a jiných nositelů práv k dílům a jiným předmětům ochrany, které jsou jejich součástí, a to i pokud jde o rozsah, v jakém mohou autoři a jiní nositelé práv využívat svá díla a jiné předměty ochrany nezávisle na tiskové publikaci, jejíž jsou součástí. Proto by vydavatelé tiskových publikací neměli mít možnost dovolávat se vůči autorům a jiným nositelům práv ochrany, která jim byla poskytnuta. Tím nejsou dotčena smluvní ujednání uzavřená mezi vydavatelem tiskových publikací na jedné straně a autory a jinými nositeli práv na straně druhé.
- (36) Vydavatelé včetně vydavatelů tiskových publikací, knih nebo vědeckých publikací často fungují na základě převodu autorských práv na základě smluvních dohod nebo zákonných ustanovení. V této souvislosti vydavatelé investují za předpokladu, že budou moci využívat díla obsažená ve svých publikacích, a v některých případech přicházejí o výnosy, jsou-li tato díla užívána na základě výjimek nebo omezení, jako jsou výjimky a omezení pro kopírování pro osobní potřebu a reprografii. V řadě členských států se odměna za užití v rámci těchto výjimek rozděluje mezi autory a vydavatele. Aby členské státy tuto situaci zohlednily a zvýšily právní jistotu pro všechny zúčastněné strany, měly by mít možnost stanovit, že pokud autor převedl svá práva na vydavatele, poskytl mu na ně licenci nebo se jinak svými díly podílel na publikaci a pokud jsou zavedeny systémy pro náhradu škody způsobené výjimkou nebo omezením, mají vydavatelé nárok na podíl z této náhrady, přičemž důkazní břemeno vydavatele spočívající

v prokázání tohoto nároku by nemělo přesáhnout požadavky v rámci již zavedeného systému.

- (37) V posledních letech nabylo fungování trhu s online obsahem na složitosti. Online služby poskytující přístup k obsahu chráněnému autorským právem, který je nahráván jejich uživateli bez účasti nositelů práv, zaznamenaly vzestup a staly se hlavním zdrojem přístupu k online obsahu. To ovlivňuje možnosti nositelů práv určovat, zda a za jakých podmínek budou jejich díla a jiné předměty ochrany užity, a rovněž jejich možnosti získat za to přiměřenou odměnu.
- (38) Pokud poskytovatelé služeb informační společnosti ukládají díla chráněná autorským právem nebo jiné předměty ochrany nahrávané jejich uživateli a zpřístupňují je veřejnosti, čímž překračují rámec pouhého poskytnutí fyzického zařízení a provádějí úkon sdělení veřejnosti, jsou povinni uzavřít s nositeli práv licenční dohody, pokud nejsou způsobilí pro výjimku z odpovědnosti stanovenou v článku 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES³⁴.

Pokud jde o článek 14, je třeba ověřit, zda poskytovatel služeb hraje aktivní úlohu včetně toho, že optimalizuje prezentace nahraných děl nebo předmětů ochrany nebo je propaguje, a to bez ohledu na povahu prostředků, které k tomu použije.

Pro zajištění fungování jakékoli licenční dohody by poskytovatelé služeb informační společnosti, kteří ukládají velké množství děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a poskytují k nim přístup veřejnosti, měli přijmout vhodná a přiměřená opatření k zajištění ochrany těchto děl nebo jiných předmětů ochrany, jako je zavedení účinných technologií. Tato povinnost by měla platit i v případě, že jsou poskytovatelé služeb informační společnosti způsobilí pro výjimku z odpovědnosti stanovenou v článku 14 směrnice 2000/31/ES.

- (39) Spolupráce mezi poskytovateli služeb informační společnosti, kteří ukládají velké množství děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a poskytují k nim přístup veřejnosti, a nositeli práv, má zásadní význam pro fungování technologií, jako jsou technologie rozpoznávání obsahu. V takových případech by nositelé práv měli poskytnout potřebné údaje umožňující těmto službám identifikovat jejich obsah a tyto služby by měly být vůči nositelům práv transparentní s ohledem na použité technologie, aby bylo možné posoudit jejich vhodnost. Tyto služby by měly nositelům práv poskytovat zejména informace o typu využívaných technologií, o způsobu, jak fungují, a o jejich úspěšnosti při rozpoznávání obsahu nositelů práv. Tyto technologie by rovněž měly nositelům práv umožňovat získat od poskytovatelů služeb informační společnosti informace o používání jejich obsahu, na něž se vztahuje určitá dohoda.
- (40) Někteří nositelé práv jako autoři a výkonní umělci potřebují informace, které jim umožní posoudit ekonomickou hodnotu jejich práv harmonizovaných podle právních předpisů Unie. Je tomu tak zejména v případě, kdy tito nositelé práv udělují licenci nebo provádějí převod práv za úplat. Vzhledem k tomu, že autoři a výkonní umělci mívají při udělování licencí nebo převodu svých práv slabší smluvní postavení, potřebují informace, které jim umožní posoudit trvalou ekonomickou hodnotu jejich práv v

³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (Úř. věst. L 178, 17.7.2000, s. 1).

porovnání s odměnami, které za licenci nebo převod obdrželi, často se však setkávají s nedostatkem transparentnosti. Proto je z hlediska transparentnosti a vyváženosti systému, který odměňování autorů a výkonných umělců upravuje, důležité, aby s nimi jejich smluvní protějšky nebo jejich právní nástupci sdíleli dostatečné informace.

- (41) Při plnění povinností transparentnosti je třeba zohlednit zvláštnosti jednotlivých odvětví tvorby obsahu a práv autorů a výkonných umělců v jednotlivých odvětvích. Členské státy by měly vést konzultace se všemi zúčastněnými stranami vzhledem k tomu, že by to mělo pomoci stanovit odvětvové požadavky. Za jednu z možností, jak dosáhnout dohody mezi příslušnými zúčastněnými stranami ohledně transparentnosti, by mělo být považováno kolektivní vyjednávání. Aby bylo možné přizpůsobit stávající postupy podávání zpráv povinností transparentnosti, mělo by být stanoveno přechodné období. Povinnosti transparentnosti se nemusí vztahovat na dohody uzavřené s organizacemi kolektivní správy, protože ty již podléhají povinnostem transparentnosti podle směrnice 2014/26/EU.
- (42) Některé smlouvy o využívání práv harmonizovaných na úrovni Unie jsou uzavírány na dlouhou dobu, a proto autorům a výkonným umělcům poskytují jen omezenou možnost je se svými smluvními protějšky nebo právními nástupci opětovně projednat. Aniž je dotčeno právo rozhodné pro smlouvy v členských státech, měl by tudíž existovat mechanismus úpravy odměn pro případy, kdy je odměna původně dohodnutá v rámci licence nebo převodu práv neúměrně nízká ve srovnání s příslušnými příjmy a výhodami vyplývajících z využívání díla nebo ze záznamu výkonu, a to i ve světle transparentnosti zajištěné touto směrnicí. Posouzení situace by mělo zohlednit konkrétní okolnosti každého případu, jakož i zvláštnosti a praxi jednotlivých odvětví tvorby obsahu. Pokud se strany na úpravě odměny nedohodnou, měl by být autor nebo výkonný umělec oprávněn podat žalobu u soudu nebo jiného příslušného orgánu.
- (43) Autoři a výkonní umělci se často zdráhají domáhat se svých práv proti svým smluvním partnerům před soudem či tribunálem. Členské státy by proto měly zajistit postup alternativního řešení sporů, který by řešil nároky spojené s povinnostmi transparentnosti a mechanismem smluvních úprav.
- (44) Cílů této směrnice, totiž modernizace určitých aspektů rámce Unie v oblasti autorského práva, jež má zohlednit technologický vývoj a nové kanály distribuce chráněného obsahu na vnitřním trhu, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, ale z důvodu jejich rozsahu, účinků a přeshraničního rozměru jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie. Z tohoto důvodu může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (45) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznávané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Proto je třeba tuto směrnici vykládat a uplatňovat v souladu s těmito právy a zásadami.
- (46) Jakékoli zpracování osobních údajů podle této směrnice by mělo dodržovat základní práva, včetně práva na respektování soukromého a rodinného života a práva na ochranu osobních údajů podle článků 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie, a musí být v

souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES³⁵ a se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES³⁶.

- (47) V souladu se Společným politickým prohlášením členských států a Komise ze dne 28. září 2011 o informativních dokumentech³⁷ se členské státy zavázaly, že v odůvodněných případech doplní oznámení o opatřeních přijatých za účelem provedení směrnice ve vnitrostátním právu o jeden či více dokumentů s informacemi o vztahu mezi jednotlivými složkami směrnice a příslušnými částmi vnitrostátních nástrojů přijatých za účelem provedení směrnice ve vnitrostátním právu. Ve vztahu k této směrnici považuje normotvůrce předložení těchto dokumentů za odůvodněné,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

HLAVA I OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Předmět a oblast působnosti

1. Tato směrnice stanoví pravidla, jejichž cílem je další harmonizace právních předpisů Unie použitelných pro autorské právo a práva s ním související v rámci vnitřního trhu, zejména s přihlédnutím k digitálním a přeshraničním užitím chráněného obsahu. Stanoví rovněž pravidla pro výjimky a omezení a pro usnadnění udělování licencí, jakož i pravidla, jejichž cílem je zajistit řádně fungující trh pro využívání děl a jiných předmětů ochrany.
2. S výjimkou případů uvedených v článku 6 tato směrnice ponechává nedotčena a nijak neovlivňuje stávající pravidla stanovená ve směrnicích, jež jsou v této oblasti aktuálně platné, zejména ve směrnicích 96/9/ES, 2001/29/ES, 2006/115/ES, 2009/24/ES, 2012/28/EU a 2014/26/EU.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se použijí tyto definice:

- (1) „výzkumnou organizací se rozumí “univerzita, výzkumný ústav nebo jakákoli jiná organizace, jejímž hlavním cílem je provádět vědecký výzkum, případně provádět vědecký výzkum a poskytovat vzdělávací služby:

³⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31). Tato směrnice se zrušuje s účinností ode dne 25. května 2018 a nahrazuje se nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. L 201, 31.7.2002, s. 37), nyní ve znění směrnic 2006/24/ES a 2009/136/ES označované jako „směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“.

³⁷ Úř. věst. C 369, 17.12.2011, s. 14.

- a) na neziskovém základě nebo tak, že zpětně investuje všechny své zisky do svého vědeckého výzkumu, nebo
- b) v souladu s posláním ve veřejném zájmu uznávaným členským státem

takovým způsobem, že přístup k výsledkům tohoto vědeckého výzkumu není přednostně umožněn podniku, který na tuto organizaci vykonává rozhodující vliv;

- (2) „vytěžováním textů a dat“ se rozumí jakákoli automatizovaná technika analýzy, jejímž cílem je analyzovat text a data v digitální podobě za účelem získání informací, jako jsou vzory, tendence a souvztažnosti;
- (3) „institucí kulturního dědictví“ se rozumí veřejně přístupná knihovna nebo muzeum, archiv nebo instituce pečující o zachování filmového nebo zvukového dědictví;
- (4) „tiskovou publikací“ se rozumí záznam sbírky literárních děl žurnalistické povahy, který může obsahovat i jiná díla nebo předměty ochrany, který představuje jednotlivou položku v rámci periodicky zveřejňované nebo pravidelně aktualizované publikace pod tímž názvem, jako jsou noviny nebo časopis s obecnou či speciální tematikou, jehož cílem je poskytovat informace z oblasti zpravodajství nebo jiných témat a který je zveřejněn v jakémkoli médiu z podnětu, na redakční odpovědnost a pod kontrolou poskytovatele služeb.

HLAVA II

OPATŘENÍ PRO PŘÍZPŮSOBENÍ VÝJIMEK A OMEZENÍ DIGITÁLNÍMU A PŘESHraniČNÍMU PROSTŘEDÍ

Článek 3 *Vytěžování textů a dat*

1. Členské státy stanoví výjimku z práv stanovených v článku 2 směrnice 2001/29/ES, v čl. 5 písm. a) a čl. 7 odst. 1 směrnice 96/9/ES a v čl. 11 odst. 1 této směrnice s ohledem na rozmnožování a extrakce prováděné výzkumnými organizacemi za účelem vytěžování textů a dat z děl nebo jiných předmětů ochrany, k nimž mají zákonný přístup, pro účely vědeckého výzkumu.
2. Jakékoli smluvní ustanovení, které je v rozporu s výjimkou uvedenou v odstavci 1, je nevymahatelné.
3. Nositelé práv mohou uplatňovat opatření k zajištění bezpečnosti a integrity sítí a databází, v nichž jsou díla nebo jiné předměty ochrany uloženy. Tato opatření nepřekročí rámec toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné.
4. Členské státy podporují nositele práv a výzkumné organizace v tom, aby k uplatňování opatření uvedených v odstavci 3 vymezily společně dohodnuté osvědčené postupy.

Článek 4 *Užití děl a jiných předmětů ochrany při digitálních a přeshraničních výukových činnostech*

1. Členské státy stanoví výjimku z práv nebo omezení práv stanovených v člancích 2 a 3 směrnice 2001/29/ES, v čl. 5 písm. a) a v čl. 7 odst. 1 směrnice 96/9/ES, v čl. 4 odst. 1 směrnice 2009/24/ES a v čl. 11 odst. 1 této směrnice s cílem umožnit digitální užití děl a jiných předmětů ochrany výhradně pro ilustrační účel při vyučování v rozsahu odstatněném sledovaným nekomerčním účelem, pokud toto užití:
 - a) probíhá v prostorách vzdělávacího zařízení nebo prostřednictvím zabezpečené elektronické sítě přístupné pouze žákům nebo studentům a vyučujícím vzdělávacího zařízení;
 - b) je doplněno uvedením zdroje včetně jména autora, je-li to možné.
2. Členské státy mohou stanovit, že výjimka přijatá podle odstavce 1 neplatí obecně, případně se nevztahuje na konkrétní typy děl či jiných předmětů ochrany, pokud jsou odpovídající licence povolující úkony uvedené v odstavci 1 snadno dostupné na trhu.

Členské státy, které využijí ustanovení prvního pododstavce, přijmou nezbytná opatření umožňující zajistit náležitou dostupnost a viditelnost licencí povolujících úkony uvedené v odstavci 1 pro vzdělávací zařízení.
3. Má se za to, že k užití děl a jiných předmětů ochrany výhradně pro ilustrační účel při vyučování prostřednictvím zabezpečených elektronických sítí, prováděnému v souladu s ustanoveními vnitrostátních právních předpisů přijatých podle tohoto článku, dochází výhradně v členském státě, v němž je vzdělávací zařízení usazeno.

4. Členské státy mohou stanovit spravedlivou náhradu škody, již utrpí nositelé práv v důsledku užití jejich děl nebo jiných předmětů ochrany podle odstavce 1.

Článek 5 Zachování kulturního dědictví

Členské státy stanoví výjimku z práv stanovených v článku 2 směrnice 2001/29/ES, v čl. 5 písm. a) a v čl. 7 odst. 1 směrnice 96/9/ES, v čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 2009/24/ES a v čl. 11 odst. 1 této směrnice, jež umožňuje institucím kulturního dědictví pořizovat kopie děl nebo jiných předmětů ochrany, které se trvale nacházejí v jejich sbírkách, v jakémkoli formátu či na jakémkoli médiu, a to výhradně za účelem uchování těchto děl nebo jiných předmětů ochrany a v rozsahu, který je pro toto uchování nezbytný.

Článek 6 Společná ustanovení

Na výjimky a omezení stanovené v této hlavě se použije čl. 5 odst. 5 a čl. 6 odst. 4 první, třetí a pátý pododstavec směrnice 2001/29/ES.

HLAVA III

OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ POSTUPŮ UDĚLOVÁNÍ LICENCÍ A ZAJIŠTĚNÍ ŠIRŠÍHO PŘÍSTUPU K OBSAHU

KAPITOLA 1

Komerčně nedostupná díla

Článek 7

Užití komerčně nedostupných děl institucemi kulturního dědictví

1. Členské státy zajistí, že pokud organizace kolektivní správy uzavře s institucí kulturního dědictví jménem svých členů nevýhradní licenci pro nekomerční účely na digitalizaci a distribuci komerčně nedostupných děl nebo jiných předmětů ochrany, které se trvale nacházejí ve sbírce této instituce, a na jejich sdělování veřejnosti nebo zpřístupnění, může být tato nevýhradní licence rozšířena – nebo se může mít za to, že se vztahuje – na nositele práv stejné kategorie jako ti, na které se tato licence vztahuje a kteří nejsou touto organizací kolektivní správy zastoupeni, pokud:
 - a) v organizaci kolektivní správy jsou na základě pověření nositelů práv široce zastoupeni nositelé práv v kategorii děl nebo jiných předmětů ochrany a práv, která jsou předmětem licence;
 - b) všem nositelům práv je s ohledem na podmínky licence zaručeno stejné zacházení;
 - c) všichni nositelé práv mohou kdykoliv vznést námitku proti tomu, aby jejich díla nebo jiné předměty ochrany byly považovány za komerčně nedostupné, a vyloučit uplatnění licence na svá díla nebo jiné předměty ochrany.
2. Dílo nebo jiný předmět ochrany se považují za komerčně nedostupné, pokud celé dílo nebo jiný předmět ochrany nejsou v žádném ze svých překladů, verzí a ztvárnění dostupné veřejnosti prostřednictvím obvyklých obchodních kanálů, a nelze důvodně předpokládat, že se takovými stanou.

Členské státy po konzultaci s nositeli práv, organizacemi kolektivní správy a institucemi kulturního dědictví zajistí, aby požadavky používané při určování toho, zda lze na díla nebo jiné předměty ochrany udělit licenci v souladu s odstavcem 1, nepřekračovaly rámec toho, co je nezbytné a přiměřené, a nevylučovaly možnost přiznat status komerční nedostupnosti sbírce jako celku, lze-li důvodně předpokládat, že všechna díla nebo jiné předměty ochrany v této sbírce jsou komerčně nedostupné.
3. Členské státy zajistí, aby byla přijata vhodná propagační opatření, pokud jde o:
 - a) považování děl nebo jiných předmětů ochrany za komerčně nedostupné;
 - b) licenci, a zejména jejího uplatnění na nezastoupené nositele práv;
 - c) možnosti nositelů práv vznést námitku podle odst. 1 písm. c),

a to i během přiměřené lhůty před zahájením digitalizace a distribuce těchto děl nebo jiných předmětů ochrany, a jejich sdělování veřejnosti nebo zpřístupnění.

4. Členské státy zajistí, aby o licenci podle odstavce 1 bylo zažádáno u organizace kolektivní správy považované za reprezentativní pro daný členský stát, v němž:
 - a) byly díla nebo zvukové záznamy poprvé vydány, nebo nebyly-li vydány, v němž byly poprvé odvysílány, s výjimkou kinematografických a audiovizuálních děl;
 - b) mají producenti děl sídlo nebo obvyklé bydliště, pokud jde o díla kinematografická a audiovizuální, nebo
 - c) je usazena instituce kulturního dědictví, nebylo-li možné ani s vynaložením přiměřeného úsilí určit členský stát nebo třetí zemi podle písmen a) a b).
5. Odstavce 1, 2 a 3 se nepoužijí na díla nebo jiné předměty ochrany státních příslušníků třetích zemí, kromě případů, kdy se použije odst. 4 písm. a) a b).

Článek 8 Přeshraniční užití

1. Díla nebo jiné předměty ochrany, na které se vztahuje licence udělená v souladu s článkem 7, mohou být užity institucí kulturního dědictví v souladu s podmínkami udělené licence ve všech členských státech.
2. Členské státy zajistí, aby informace, které umožňují identifikaci děl nebo jiných předmětů ochrany, na které se vztahuje licence udělená v souladu s článkem 7, a informace o možnosti nositelů práv vznést námitku podle čl. 7 odst. 1 písm. c), byly zpřístupněny veřejnosti na jednotném online portálu po dobu nejméně šesti měsíců před zahájením digitalizace a distribuce děl nebo jiných předmětů ochrany, a před zahájením jejich sdělování veřejnosti nebo zpřístupnění v jiných členských státech než ve státě, v němž byla licence udělena, a po celou dobu platnosti licence.
3. Portál uvedený v odstavci 2 zřizuje a spravuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví v souladu s nařízením (EU) č. 386/2012.

Článek 9 Dialog se zúčastněnými stranami

Členské státy zajistí pravidelný dialog mezi organizacemi zastupujícími uživatele a nositele práv a veškerými dalšími příslušnými organizacemi zúčastněných stran s cílem posilovat význam a využitelnost mechanismů udělování licencí uvedených v čl. 7 odst. 1, zajišťovat účinnost ochranných opatření pro nositele práv uvedené v této kapitole, zejména pokud jde o propagační opatření, a případně pomáhat při stanovování požadavků uvedených v čl. 7 odst. 2 druhém pododstavci, a to vše podle jednotlivých odvětví.

KAPITOLA 2

Přístup k audiovizuálním dílům na platformách videa na vyžádání a jejich dostupnost

Článek 10

Mechanismus vyjednávání

Členské státy zajistí, že pokud strany, jež chtějí uzavřít dohodu za účelem zpřístupnění audiovizuálních děl na platformách videa na vyžádání, narazí na problémy v souvislosti s udělením licence na práva, bude jim k dispozici pomoc nestranného orgánu s odpovídajícími zkušenostmi. Tento orgán poskytuje pomoc při vyjednávání a pomáhá dosáhnout dohody.

Členské státy oznámí Komisi orgán uvedený v odstavci 1 nejpozději do [data uvedeného v čl. 21 odst. 1].

HLAVA IV

OPATŘENÍ K DOSAŽENÍ ŘÁDNĚ FUNGUJÍCÍHO TRHU V OBLASTI AUTORSKÉHO PRÁVA

KAPITOLA 1

Práva k publikacím

Článek 11

Ochrana tiskových publikací v souvislosti s digitálním užitím

1. Členské státy poskytnou vydavatelům tiskových publikací práva stanovená v článku 2 a v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES k digitálnímu užití jejich tiskových publikací.
2. Právy uvedenými v odstavci 1 nejsou dotčena a nijak ovlivněna žádná práva, která právní předpisy Unie poskytují autorům a jiným nositelům práv v souvislosti s díly a jinými předměty ochrany, které jsou součástí tiskové publikace. Těchto práv se nelze vůči těmto autorům a jiným nositelům práv dovolávat, a zejména je nesmí zbavit práva využívat svá díla a jiné předměty ochrany nezávisle na tiskové publikaci, jejíž jsou součástí.
3. Ve vztahu k právům uvedeným v odstavci 1 se použijí obdobně články 5 až 8 směrnice 2001/29/ES a směrnice 2012/28/EU.
4. Práva uvedená v odstavci 1 uplynou 20 let po zveřejnění tiskové publikace. Tato lhůta se počítá od prvního dne měsíce ledna roku následujícího po dni zveřejnění.

Článek 12

Nároky na spravedlivou odměnu

Členské státy mohou stanovit, že pokud autor převede právo na vydavatele nebo mu udělí licenci na toto právo, představuje tento převod nebo licence dostatečný právní základ pro to, aby si vydavatel mohl nárokovat podíl na odměně za užití díla, na které se vztahuje výjimka z převedeného nebo licencovaného práva nebo jeho omezení.

KAPITOLA 2

Některé způsoby užití chráněného obsahu online službami

Článek 13

Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb informační společnosti, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli

1. Poskytovatelé služeb informační společnosti, kteří ukládají velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a zpřístupňují je veřejnosti, přijmou ve spolupráci s nositeli práv opatření, která zajistí fungování dohod uzavřených s nositeli práv ohledně užití jejich děl nebo jiných předmětů ochrany nebo která zabrání tomu, aby byla prostřednictvím jejich služeb dostupná díla nebo jiný předmět ochrany, který nositelé práv na základě spolupráce s poskytovateli služeb identifikují. Tato opatření, např. používání účinných technologií rozpoznávání obsahu, musí být vhodná a

přiměřená. Poskytovatelé služeb poskytují nositelům práv dostatečné informace o fungování a zavedení těchto opatření a případně jim podávají i odpovídající zprávy o rozpoznání a užití děl a jiných předmětů ochrany.

2. Členské státy zajistí, aby poskytovatelé služeb uvedení v odstavci 1 zavedli mechanismy pro vyřizování stížností a zjednání nápravy, které budou uživatelům k dispozici v případě sporů o uplatňování opatření uvedených v odstavci 1.
3. Členské státy případně umožní spolupráci poskytovatelů služeb informační společnosti s nositeli práv prostřednictvím dialogů se zúčastněnými stranami, aby vymezily osvědčené postupy, jako jsou vhodné a přiměřené technologie rozpoznávání obsahu, mimo jiné s přihlédnutím k povaze těchto služeb, dostupnosti technologií a jejich účinnosti s ohledem na technologický vývoj.

KAPITOLA 3

Spravedlivá odměna ve smlouvách autorů a výkonných umělců

Článek 14

Povinnost transparentnosti

1. Členské státy zajistí, aby subjekty, kterým autoři a výkonní umělci udělili licenci na svá práva nebo na ně tato práva převedli, těmto autorům a výkonným umělcům pravidelně a s přihlédnutím ke zvláštnostem jednotlivých odvětví poskytovaly včasné, přiměřené a dostatečné informace o využívání jejich děl a výkonů, zejména pokud jde o způsoby využívání, vytvářené příjmy a odměny, které jim náleží.
2. Povinnost podle odstavce 1 musí být přiměřená a účinná a musí zajišťovat odpovídající úroveň transparentnosti v jednotlivých odvětvích. V případech, kdy by administrativní zátěž vyplývající z této povinnosti byla s ohledem na příjmy plynoucí z využívání díla nebo výkonu neúměrná, však členské státy mohou povinnost podle odstavce 1 upravit za předpokladu, že tato povinnost zůstane i nadále účinná a zajistí vhodnou úroveň transparentnosti.
3. Členské státy mohou rozhodnout, že se povinnost podle odstavce 1 neuplatní, pokud příspěvek autora nebo výkonného umělce k celkovému dílu nebo výkonu není významný.
4. Odstavec 1 se nepoužije na subjekty, které podléhají povinností transparentnosti stanoveným ve směrnici 2014/26/EU.

Článek 15

Mechanismus smluvních úprav

Členské státy zajistí, aby byli autoři a výkonní umělci oprávněni požádat o dodatečnou a přiměřenou odměnu od strany, s níž uzavřeli smlouvu o využívání práv, pokud je původně sjednaná odměna nepřiměřeně nízká ve srovnání s následnými příslušnými příjmy a výhodami vyplývajícími z využívání děl nebo výkonů.

Článek 16
Mechanismus řešení sporů

Členské státy zajistí, aby spory týkající se povinnosti transparentnosti podle článku 14 a mechanismu smluvních úprav podle článku 15 mohly být podrobeny dobrovolnému postupu alternativního řešení sporů.

HLAVA V ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 17 Změny jiných směrnic

1. Směrnice 96/9/ES se mění takto:

a) v čl. 6 odst. 2 se písm. b) nahrazuje tímto:

„b) užívání databáze výlučně pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu, je-li uveden pramen, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevýdělečným účelem, aniž jsou dotčeny výjimky a omezení stanovené ve směrnici [v této směrnici];“

b) v článku 9 se písm. b) nahrazuje tímto:

„b) jde-li o vytěžování pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu, je-li uveden pramen, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevýdělečným cílem, aniž jsou dotčeny výjimky a omezení stanovené ve směrnici [v této směrnici];“

2. Směrnice 2001/29/ES se mění takto:

a) v čl. 5 odst. 2 se písm. c) nahrazuje tímto:

„c) u zvláštních úkonů rozmnožování uskutečněných veřejně přístupnými knihovnami, vzdělávacími zařízeními nebo muzei nebo archivy, které nesledují přímý ani nepřímý hospodářský nebo komerční prospěch, aniž jsou dotčeny výjimky a omezení stanovené ve směrnici [v této směrnici];“

b) v čl. 5 odst. 3 se písm. a) nahrazuje tímto:

„a) užití pouze pro ilustrační účel při vyučování nebo při vědeckém výzkumu, pokud je uveden zdroj včetně jména autora, je-li to možné, a to v rozsahu opodstatněném sledovaným nekomerčním účelem, aniž jsou dotčeny výjimky a omezení stanovené ve směrnici [v této směrnici];“

c) v čl. 12 odst. 4 se doplňují nové body, které znějí:

„e) přezkoumávat dopad provádění směrnice ve vnitrostátním právu [této směrnice] na fungování vnitřního trhu a upozorňovat na jakékoliv obtíže při tomto provádění;

„f) usnadňovat výměnu informací o příslušném vývoji právních předpisů a judikatury, jakož i o praktickém uplatňování opatření přijatých členskými státy za účelem provádění směrnice [této směrnice];

g) projednávat jakékoli jiné otázky vyplývající z uplatňování směrnice [této směrnice].“

Článek 18

Časová působnost

1. Tato směrnice se vztahuje na všechna díla a jiné předměty ochrany, které jsou chráněny právními předpisy členských států v oblasti autorského práva k [datu uvedenému v čl. 21 odst. 1] nebo k pozdějšímu datu.
2. Ustanovení článku 11 se vztahují rovněž na tiskové publikace vydané před [datem uvedeným v čl. 21 odst. 1].
3. Používáním této směrnice nejsou dotčeny akty uzavřené a práva nabytá před [datem uvedeným v čl. 21 odst. 1].

Článek 19

Přechodné ustanovení

Dohody o udělení licenci nebo převodu práv autorů a výkonných umělců podléhají povinnosti transparentnosti v článku 14 od [jednoho roku od data uvedeného v čl. 21 odst. 1].

Článek 20

Ochrana osobních údajů

Zpracování osobních údajů provedené v rámci této směrnice se provádí v souladu se směrnicemi 95/46/ES a 2002/58/ES.

Článek 21

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do [12 měsíců po jejím vstupu v platnost]. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.
2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 22

Přezkum

1. Komise provede nejdříve [pět let po datu uvedeném v čl. 21 odst. 1] přezkum této směrnice a předloží zprávu o hlavních zjištěních Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru.
2. Členské státy poskytnou Komisi informace, jež jsou k vypracování zprávy uvedené v odstavci 1 nezbytné.

Článek 23
Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 24
Příjemci

Tato směrnice je určena členským státům.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament
předseda

Za Radu
předseda/předsedkyně